

IV. Közlemények.

	Lapszám
Az 1908. év igazságügyi alkotásai	34
Az 1909. évi adótörvények	207
Bankügyletekkel való foglalkozás bejegyzése	141
Bécsben elhalt magyar állampolgár hagyatéka	35
Bolgár fejedelem névalírásának hitelesítése	141
Elvált házastársak gyermekeinek elhelyezése	282
Egyetemi alapítványok képviselője	282
Gyámpénztári nyugták bélyegmentessége	246
Gyógyszertárak adásvételének közvetítése	142
Hagyatéki ügyből szemelvény	245
Hitelesítési kényszer	206
Kiküldött óralapján látható tintapontok	103
Közjegyzőség Bosznia-Hercegovinában	308
Közjegyzői okiratba foglalt végrendelet hatálytalanítása	103
Közjegyzőhelyettesek országos egylete	102
Közjegyzőség rendszeresítése	36 247
Közjegyzői kamarák 36 69 100 128 137 246 309	313
Közjegyzői díjak	205
Községi jegyzők magánmunkálatai	206
Kényszeregyezés csődönkívül	283
Országos egyesület 61 128	202
Örökösödési ügyek forgalma	172
Polgári törvénykönyv tervezete	309
Személyi hírek 175 207 248 283	313
Statistika	34
Szaklap politizálhat-e?	35
Telekkönyvi kivonat bélyege	173
„Telekkönyv“ cz. szaklap	313
Váltójog egységesítése	174

V. Külföld.

Amerikában történt haláleset bizonyítása	106
Berni közjegyzőség	342
Családi otthonról szóló törvény	344
Formahibás végrendelet érvényessége	175
Halott elleni óvás	345
Írógép használata	105
Kincstár öröklési joga	105
Közjegyzői okirat bizonyító ereje	104
Közokirat minőségével való felruházás	344
Orvosi praxis eladása	176
Postaóvás Németországban	104

KIR. KÖZJEGYZŐK KOZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- hivatal
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs : DR. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Andrássy-út 9.
Félévre 6 „		

Tartalom. A polgári törvénykönyv előkészítése. — A közjegyzői intézmény reformja. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A polgári törvénykönyv előkészítése.

Az évforduló a magyar polgári törvénykönyv munkálatainak is egyik határköve gyanánt fog azok emlékezetében megmaradni, akik figyelemmel kísérik, miként közeledik, politikai mozgalmaktól és átalakulásoktól függetlenül, ezen századokra kiható jelentőséggel bíró mű befejezéséhez. Egy 1907. év végén alakított bizottság, az igazságügyministeriumban azóta szakadatlanul folyó és 1908. év végén befejezett értekezleteken, az első tervezet rendszerében haladva végig tárgyalta a felmerült elvi kérdéseket. Ezen tárgyalások eredménye gyanánt tehát, igaz megint csak „elvi“ döntéseket kaptunk, ép úgy mint az első tervezetet és indokolását közvetlenül követő „Főelőadmány“ című munkálatban is, de miután már most végleg meg vannak állapítva az egyes intézmények alapelvei, megindulhat azok §-okba való foglalásának munkája, a majdan a törvényhozás elé terjesztendő második tervezet elkészítése. Az alapelvek körüli tárgyalások eredményeit kívánjuk tehát a következőkben ismertetni, a bizottság által az ülések jegyzőkönyveiből közrebocsátott közlemények alapján, melyeknek a *személyjogi és családjogi* rész elvi kérdéseit tárgyzó első kötete most jelent meg. Megállapíthatjuk, hogy a bizottság határozatai, amellyel hogy úgyszólván hivatalos állásfoglalás jelentőségével bírnak és így a tervezet

második szövegének formai alapját képezik, érdemben is új szempontokat tartalmaznak úgy az első tervezettel, mint a főelőadmánnyal szemben.

A Tervezet megjelenése után általánosan felmerült a kívánság, hogy a *teljességkorúság* korhatára a mai 24. évről, a legtöbb külföldi állam (Francia-, Olasz-, Németország, Belgium, Anglia, Svájc) mintájára a 21. évre szállíttassék le. A Főelőadmány ezt az álláspontot el is fogadta, most azonban a bizottság nagy többséggel visszatért az eredeti álláspontra és a 24. évi korhatár fentartása mellett nyilatkozott. Nem hisszük, hogy ez a határozat törvénynyé fog válni. A 24 éves korhatár nálunk még Verböczy-től származik, akinek idejében azonban a külföldön a 25 éves korhatár dívott. Ma tehát annak fentartása az európai jogfejlődéssel szemben visszaesést jelent és egyáltalán nem felel meg társadalmi és gazdasági viszonyainknak. A vagyonnal nem bíró férfinépeség túlnyomó része 21. életévében már önálló és keresményéből él, jogos tehát, hogy szerződő képességében ne legyen korlátozva. A 24. évi korhatár csupán azokban a kivételes esetekben helyeselhető, amikor a vagyonos osztályhoz tartozó fiatal ember öröklés folytán már aránylag ily korán jut önálló vagyonhoz. Ha ilyen kivételes esetekben az illető könnyelműsége azt megkívánja, megvan correctivum gyanánt a kiskorúság meghosszabbítása, melynek megfelelő szabályozásával minden megszégyenítő momentum eliminálható. De a kivétel kedvéért szabályt statuálni nem lehet. Nem helyeselhetjük a bizottságnak azt a határozatát sem, melylyel talán a 24. évi korhatár fentartását enyhíteni kívánta, hogy t. i. a házasságkötés teljeskorúsító hatálya nemcsak úgy mint ma, a nőre, hanem a férfira is kiterjedjen. A házasságkötésnek ez a hatálya épen ott, ahol az illető könnyelműsége a teljeskorúság elérése ellen szól, eszközül fog szolgálni a törvény rendes útjának megkerülésére és a vagyon feletti rendelkezhetés megszerzésére. A könnyelmű házasságnak az egész életre kiható káros hatásait csak nagyon kevésbé ellensúlyozza a kiskorú kellő beleegyezés nélkül kötött házasságának megtámadhatósága. Semmi sem szól amellett, hogy a házasságkötés által a férfi teljeskorúvá váljék. A nő azzal, hogy férjhez ment, hivatását betöltötte, a férfinél ellenben az, hogy nő, semmit sem jelent önállósága és érettsége szempontjából.

Az *egyesületi* és *alapítványi* jognak a polgári törvénykönyvben való szabályozása, a bizottság határozatai szerint, a legszük-

ségesebb vagyoni jogi szabályokra: az egyesületek jogképességének, képviselőjének, a tagok vagyoni viszonyainak és a vagyonhármlásnak, illetve az alapítvány magánjogi személyiségének és viszonyainak szabályozására fog szorítkozni, úgyhogy az egyesületi és alapítványi jog közjogi vonatkozású része külön törvénybe lesz foglalandó. Kimondatott, hogy az alapítvány létrejöttéhez hatósági jóváhagyás szükséges és az így közjogilag létrejött alapítvány ipso jure jogképes, anélkül, hogy ez még valamely további actustól, nevezetesen a Főelőadmány szerint tervezett „alapítványi könyv“-be való bejegyzéstől tételnék függővé.

A házastársak egymásközötti ügyleteire vonatkozó *közokirati kényszer* terjedelme tekintetében a bizottság végleges megállapodásra nem tudott jutni. A Tervezet 106. §-ában, a mai 1886: VII. t.-cz.-ben foglalt részletezés mellőzésével, a közokirati kényszert általános clausulával kiterjesztette — a szokásos alkalmi ajándékozások kivételével — a házastársak közt kötött mindennemű köz-törvényi jogügyletre, a § szövegezéséből („amely mások között“) kitűnően, hogy az a házassági vagyoni jog körébe tartozó jogügyletekre egyáltalán nem vonatkozik. A Főelőadmány ezzel szemben a közokirati kényszert a mainál is sokkal szűkebb körre vonva, a közokiratot a házastársak közti ügyletek körében csupán az oly szerződés érvényességéhez kívánta meg, amelylyel az egyik házastárs ingatlanát a másikra átruházza, javára ingatlant terhelő jogot alapít vagy átruház, úgyszintén a házastársak közötti ajándékozás érvényességéhez, kivéve a szokásos alkalmi ajándékozásokat.

A gyakorlat embereinek bevonásával alakult bizottság előtt a Főelőadmány ezen álláspontjának természetesen szűknek kellett jelentkeznie, ki is mondatott, hogy a formakényszer alá vetett ügyletek köre szélesebbre terjesztessék ki, de sem a Tervezet általános clausulája nem fogadtatott el, sem a formakényszer alá vetett ügyletek nem állapították meg. A végleges döntést tehát a Tervezet második szövegének §-ai fogják hozni, ehelyütt azonban nem mulaszthatjuk el, hogy a kérdéshez hozzászólva, a felmerülő szempontokat nyomatékosan ne hangsúlyozzuk.

Mindenekelőtt le kell számolni azzal, hogy a cél, házastársak egymással kötött szerződéseinek a házastársak illetéktelen befolyásolásának és harmadik személy károsodásának elejét venni, más úton mint a közokirati kényszer útján el nem érhető. A javaslatba hozott surrogatumok: a megkárosított házastárs megtámadási joga;

bizonyos meggondolási időn belül való törvényes elállási jog; házastársak közötti minden vagyónátruházás ingyenesnek való vélelmezése; ingyenes átruházás hatálytalansága oly hitelezővel szemben, akinek követelése az átruházás időpontjában már fennállott, — egyrészt az általános szabályok által nyújtott védelem mellett szükségeseznek nem mutatkoznak, másrészt lehetetlenné teszik a házastársak közötti komoly és legitim ügyletkötést is, melyet ép oly joggal egyáltalán el lehetne tiltani. Különben is a javasolt intézkedéseknél az ügylet kelte igen fontos szerepet játszik, már pedig a keltezés valódisága másképp mint megint csak a közokirati kényszerrel nem biztosítható.

Igen nehéz már most azon ügyletek taxatív felsorolása, melyekre, mint a hitvestársi bizalommal való visszaélésre vagy harmadik személyek kijátszására alkalmasakra a formakényszer korlátozandó volna. A javasolt válaszfalak kivétel nélkül lényegteleneknek mutatkoznak. Így nevezetesen, hogy a Főelőadmány álláspontjára reflektáljunk, manap a vagyonnak nagy része épen ingókba van fektetve és ezeknél legkönnyebb az ügylet formátlanságával való visszaélés. Az ingatlanokra nézve létrejött ügyletet utóvégre a telekkönyvi bejegyzés házastársaknál kifelé ép úgy felismerhetővé teszi, mint idegeneknél. Ellenben ingóknál az ennek megfelelő momentum, a birtokállapot, ha házastársakról van szó, egyáltalán felmondja a szolgálatot. A birtokállapot házastársak között elmosódik és meg nem állapítható, az ügylet komolyságának, valódiságának bizonyítékául tehát nem szolgálhat. A mai gazdasági viszonyok mellett tehát arra, hogy a közokirati kényszer épen az ingatlanokra vonatkozó ügyletekre szoríttassék, érvet egyáltalán felhozni nem lehet.

A formalizálásnak az ingyenes ügylet körére való szorítása sem megfelelő, mert a visszteher színlelésével a legegyszerűbben kijátszható. Sőt épen ott, ahol a házastársak nyíltan ingyenes ügyletet kötnek, alig forog fenn szándék akár egyik házastárs kiaknázására, akár harmadik személy kijátszására, az ilyen ügyletnél tehát legkevésbé van szükség a közokirati kényszer garantiáira. Az ingyenes ügyletek házastársak között megfelelnek a fenforgó viszonyoknak és épen a visszterhes ügyletek azok, melyek komoly szándékkal nem igen szoktak köttetni. Alig tudunk esetet képzelni arra, hogy a házassági vagyonszétválás körén kívül (péld. közszerzemény megosztása stb.) vagy ha különböző házasságbeli gyermekeik

érdekeiről van szó, egyébként házastársak között valódi, komoly vagyónátruházás előfordulhasson.

Az egyedül helyes megoldás tehát az, melyet a Tervezet 106. §-a eredetileg tartalmazott. Minden köztörvényi ügyletnél, melyet a házastársak egymással létesítenek, épen az ilyen ügyletek ritkaságánál fogva és az ügyleti szándék komolyságának dokumentálása végett, szigorú alakszerűséget kell megkövetelni érvényességi kellékül. (L. Indokolás I. 192. lapon.) A közokirati kényszer mint bevált intézmény, sok visszaélésnek veszi elejét, részint az ügyletkötésnél biztosított megfontoltság, részint a közjegyző ellenőrző közreműködése folytán. A közokirati kényszer mindenestre csökkentheti a megfélemlítéssel kicsikart szerződéseket és a gyengébb házastárs befolyásolhatóságát. Harmadik személyekkel szemben pedig kizárja a hamis keltekezést és az érdekeikben fenyegetett hitelezők előtti teljes titokbantartást. (L. Bizottsági tárgyalások I. 38. lapon.) A közokirati kényszer alól egyedül csak az alkalmi ügyleteket kellene kivenni. Épen azért a Tervezettel szemben kiterjesztenők azt a férj és feleség közötti meghatalmazásokra is. Ott, ahol a férj mint neje hallgatóságos meghatalmazottja szokott eljárni, vagyis a mindennapi életben, (péld. ha a férj a neje házában lakást ad ki, a nő gazdaságában termelt búzát eladja stb.) ugysem szokás meghatalmazás felmutatását követelni és így érvül felhozni azt, hogy a meghatalmazások formához kötése az élet felfogásával ellenkezik, annyival kevésbé lehet, mert utóvégre az ilyen meghatalmazások ma is, ha nem is a közokirati, de a perrendtartásban általában előírt formához vannak kötve, anélkül, hogy ebből anomáliák származnának. Ellenben azokban az esetekben, ahol írásbeli kifejezett meghatalmazás nélkül nem szokás szerződni (péld. a férj neje ingatlanát eladja), nagyon is jogosult a meghatalmazásra ugyanazon szigorú alakszerűséget előírni, mint bármely más ügyletre és tekintve, hogy specialis meghatalmazás alapján ép úgy történhetnek a leglényegesebb rendelkezések a másik házastárs vagyona felett, mint általános meghatalmazás alapján, nem helyeselhetjük a bizottság azon állásfoglalását sem, hogy a közokirati forma csupán az utóbbira volna szorítandó.

Végül felemlítjük itt, hogy valamint a főelőadmányban, úgy a bizottság tárgyalásaiban is nélkülözzük, sok „elvi” jelentőségűnek kinevezett részletkérdés tárgyalása mellett, egy igazán elvi kérdés eldöntését, t. i. magának a *közhitelességnek* egyöntetű meg-

állapítását. Hogy a Tervezettel szemben, mely hol „közjegyzői okiratot“, hol csupán „közokiratot“ emleget, ez a kérdés magában a polgári törvénykönyvben volna eldöntendő, már e lapokban* egyízben kifejtettük és így ismétlések elkerülése végett egyszerűen utalunk az ott mondottakra.

Házassági vagyoni jogunk alapelveit a bizottság nagyjában érintetlenül fentartotta, így nevezetesen a közszerzemény kiszámításánál is a Tervezetben részletesen keresztülvitt complicált realszerzeményi elv elejtésével visszatért a mai jogunkban elfogadott értéktöbbleti elvre. Az utóbbi mellett már a Főelőadmányban felsorolt indokok tényleg meggyőző erővel bírnak és nincsen ok arra, hogy egy ki nem próbált rendszerrel tétessék kísérlet. Az értéktöbbleti elv mellett felmerülő egyes igazságtalanságok megfelelő szabályozással elkerülhetők. Különböztetve is tévesnek tartjuk, hogy amint a bizottság tárgyalásaiban felemlítve lett, a mai birói gyakorlat szerint, ha a férj az öröklött vagyont még a házasság megkötése előtt elköltötte, annak pótlásáig közszerzeményről nem lehetne szó, mert tudunkkal csupán a házasság megkötése időpontjában tényleg megvolt, vagy a házasság tartama alatt öröklött vagyon vonható le a közszerzemény kiszámításánál. A közszerzemény egyéb kérdéseiben a bizottság helyben hagyta a rendi és foglalkozási különbség nélkül való általánosítást; fentartotta mai jogunk azon szabályát, hogy a házasság ideje alatt a közszerzemény megosztása vagy biztosítása nem követelhető és végül elfogadta a halál utánra való halasztásnak a Tervezetben contemplált intézményét azzal a megszorítással, hogy a túlélő házastárs mindenestre köteles a visszatartott közszerzeményi vagyoni illetőség hasznait az elhunyt házastárs örökösének kiadni.

A házassági vagyoni jog törvényes rendszerül a bizottság, amint másképp nem is várhattuk, semmiféle vagyonegyesítő rendszert, hanem egyértelműleg a kötelező vagyonekülönlés rendszerét fogadta el, melynek megfelelő kiegészítését képezi azután a *hozomány* külön jogintézményként való szabályozása. Ujítást képez a férj hozománybiztosítási kötelezettségének kiterjesztése. A bizottság, szemben mai jogunkkal és a Tervezettel is, melyek szerint a hozomány biztosítása csak szerződési kikötés alapján követelhető, megadta a nőnek a jogot arra, hogy azt törvénytől fogva

* L. 1905. évi folyam 3. és következő lapjain.

is követelhesse, ha a férj vagyoni helyzete vagy egyéb körülmények folytán veszélyeztetve van.

A gyermekek törvényességének és törvényesítésének kérdését a bizottság nagy liberalitással oldotta meg. Az érvénytelen házasságból származó gyermekekre nézve elejtette a matrimonium putativum megkülönböztetését és kimondotta, hogy ha a polgári tisztviselő előtt megkötött házasság utóbb érvénytelennek is bizonyul, az abból származott gyermek mindig törvényes, tekintet nélkül a szülők jó- vagy rosszhiszeműségére. Kimondotta, hogy a férj halála után is meg iehessen ugyan támadni a gyermek törvényességét és pedig az erre jogosultaknak bizonyos körre való szorítása nélkül, de nem abszolút, hanem csupán a perben álló felekre szorító relativ joghatálylyal. Az utólagos házasságkötés által az előbb született gyermek törvényesítése ipso jure beáll, anélkül hogy ehhez a férj elismerése, vagy a gyermek beleegyezése volna szükséges, feltéve, hogy a férj a gyermek anyjával a gyermek fogantatásának időszakában közösült. Mind utólagos házasságkötéssel, mind királyi kegyelemből minden gyermeket kivétel nélkül lehet törvényesíteni, tekintet nélkül a szülők jó- vagy rosszhiszeműségére, vagy közöttük fenforgó házassági akadályra.

A törvénytelen gyermek jogállását is a bizottság mai jogunkkal szemben lényegesen kedvezőbben szabályozta. Az anyán kívül az anya rokonaival is rokoni kapcsolatba helyezte, családjának a törvényesekkel egyenrangú tagjává tette. Különleges jogállásban részesül az atya által formászerűen elismert törvénytelen gyermek. Nevezetesen az atya családnevét viseli; a törvényes gyermekekkel egyenlő tartási igénye van; az anya halála után vagy akadályoztatása esetén a szülői jogot felette az atya gyakorolja; végül atyja hagyatékában öröklési joga van annak bizonyos, a törvényben megállapítandó hányada erejéig, amit ő mint törvényes gyermek kapna. Az elismert törvénytelen gyermekeken kívül, a törvénytelen gyermekek más kategóriáit, nevezetesen a jegyesek gyermekeit, a csábítás vagy erőszak útján, avagy függőségi viszony felhasználásával nemzett gyermekeket is külön kiemelni és az általánosnál kedvezőbb elbánásban részesíteni a bizottság nem tartotta helyénvalónak.

Mai jogunkban és a Tervezetben is a törvénytelen gyermek tartáskövetelése közönséges követelést képez, amiből a törvényes gyermekekre nézve, akiknek tartási igénye családjogi jelleggel bír,

sérelem származhatik. Erre való tekintettel a bizottság akként döntött, hogy a törvénytelen gyermek tartása ugyanazon előfeltételekhez köthessék, mint a törvényes gyermek tartása és így a nő vagy a törvényes gyermekek tartásával való összeütközés esetén aránylagos megosztás útján nyer kielégítést. Az *exceptio plurium concumbentium* kérdésében a Tervezet mai jogunkkal szemben megtagadta a gyermektől a tartáskövetelést, ha az anya a fogantatás időszakában mással is közösült. A bizottság azonban visszatért mai jogunkra, mely csakis az anya feslett életmódja esetében ad helyt a kifogásnak és kimondotta, hogy csupán „iparszerű kéjelgés” esetében nem követelhető a tartás.

Az *örökbefogadás* intézményének már a Tervezetben mai jogunkkal szemben contemplált tisztán családjogi természetét a bizottság megerősítette. A kérdés itt az, mi legyen az örökbefogadásnak az *essentiale*-ja, vagyis az a törvényes szabály, amelyet ellenkező megállapodással sem lehet kizárni. Mai jogunk szerint ez az örökösödés, melyet nem lehet kizárni és nem a szülői jognak az örökbefogadó személyére való átszállása, mely kizárható. A tervezet és most a bizottság tárgyalásai szerint is épen fordítva, kiköthető, hogy az örökbefogadottnak ne legyen örökösödési joga az örökbefogadó után, ellenben az örökbefogadott mindenestre az örökbefogadó szülői hatalma alá kerül és csakis az örökbefogadott vagyonának használatából és kezeléséből zárható ki az örökbefogadó szülő.

Erős vitára adott alkalmat az örökbefogadó öröklési jogának kérdése. Sokan az ági öröklés kiépítéseken kimondani kívánták, hogy az a vagyon, amelyet az örökbefogadó életében juttatott adományképen az örökbefogadottnak vagy amely az örökbefogadóról öröklés címén szállt az örökbefogadottra, ennek leszármazó és végrendelet hátrahagyása nélkül való elhalálozása esetében, szálljon vissza az örökbefogadóra, illetve rokonaira, ne pedig az örökbefogadott házastársára vagy oldalrokonaira; hogy továbbá általában az államkincstárt az örökbefogadó mindenestre előzze meg az öröklésben. Egyik indítvány sem fogadtatott el és mai jogunk, mely szerint az örökbefogadónak és rokonainak öröklési joguk nincsen, fentartatott. Újítás ellenben az örökbefogadás birói felbontásának intézménye, melyet az örökbefogadó vagy az örökbefogadott kérhet, ha a másik fél az örökbefogadási viszonyból eredő köteleességeket szándékos magaviselete által oly súlyosan

megsértette, hogy ennek folytán a viszony fentartása a felbontást kérő félre nézve méltánytalan vagy elviselhetetlen.

A rokonok és sógorok kölcsönös *tartási* kötelezettsége tekintetében a bizottság elsősorban az ivadékok és másodsorban az elődök tartási kötelezettségét megállapította, ellenben a testvérekre nézve azt mellőzte. A sógorság körében pedig csupán a mostoha atya köteles feleségének nem tőle származó gyermekeit, ha az anya arra nem képes, 14. életévükig tartani. Azt az alapelvet, hogy a tartási kötelezettség személyes jellegű, mely a kötelezett halálával örököseire nem száll át, a bizottság fentartotta, de enyhítette, amennyiben örökhagyó örököseit és így elsősorban házastársát kötelezte az örökhagyó felmenőinek eltartására, akik elhunytá időpontjában tőle tartást követelhettek.

A *gyermek személyére* vonatkozó szülői jognak gyakorlása tekintetében nem volt vitás, hogy az együttélő szülők véleményeltérése esetében gyámhatósági beavatkozás mellőzésével az atya akarata dönt. A szülők tényleges különélése esetére az anyának megadatott a jog, hogy az atya döntésével szemben a gyámhatósághoz fordulhat. A szülők házasságának felbontása esetén a Főelőadmány régebbi jogunk (gyámi törvény 13. §) értelmében a szülők vétkességére való tekintet nélkül a gyermekek neme szerint akarta megosztani a szülői jog gyakorlását, a bizottság azonban visszatért a Tervezetnek mai jogunkkal (házassági törvény 95. §) egyező álláspontjára, mely szerint a 7 éven felüli mindkét nemű gyermekre nézve a szülői jog elsősorban a nemvétkes szülőt illeti, némileg enyhítette azonban ezen álláspontot annak kimondásával, hogy a szülői hatalmat nem gyakorló elvált házastársnak fontosabb kérdésekben beleszólása legyen.

A *gyermek vagyonának jövedelmeire* vonatkozó szülői jog a Tervezet szerint önálló haszonvételi jogot képez és a gyermeket a saját jövedelmeiből való eltartás iránt is csupán követelési jog illeti meg atyjával szemben. A Főelőadmány ugyancsak haszonélvezetet biztosít a szülőnek a gyermek jövedelmén, de azzal a korlátozással, hogy ezt a haszonélvezetet az atya által viselendő tartás erejéig dologi hatályú elidegenítési tilalom terheli. Ezzel szemben a bizottság úgy döntött, hogy a mai jog álláspontjának fentartásával a szülőt a gyermek vagyonának számadás nélküli kezelése illesse meg, miután csakis ez védi meg a gyermeket az

ellen, hogy vagyonának jövedelmei az atya tartozása fejében ennek hitelezői által lefoglaltassanak.

A Tervezetnek a *gyámságra* vonatkozó szabályai a bizottság által megerősítést nyertek. Eszerint a kiskorúak mai gyámsága és a teljeskorúaknak a mai gyámi törvény 28. § a)–c) pontjai esetében való gondnoksága a gyámság közös nevezete alá foglaltatik és egyöntetűen szabályoztatik. A teljeskorúaknak ezen a cselekvőképességet korlátozó gyámsága mellett, mint külön intézmény szabályoztatik azoknak bizonyos testi vagy lelki fogyatkozások esetében való gondnokság alá helyezése, mely azonban a szerződő képességet nem korlátozza. Ez az intézmény mai jogunkkal szemben, mely (gyámi törvény 258. §) csupán ideiglenes intézkedésként ismeri az elmebetegség gyanúja esetében a cselekvőképességet nem érintő gondnokrendelést, lényeges újítást képez. H.

A közjegyzői intézmény reformja.*

(Folytatás.)

VI. FEJEZET.

6.

Az érdekeltek jogállása.

Ez az örökösödési eljárásnál igen fontos kérdés, melynél azonban szintén ki kellett terjeszkedni a T. hatodik címében foglalt határozatokra is.

A) *A vélelmezett örökös fogalma s jogállása.*

Kénytelen vagyok ezzel a kérdéssel bővebben foglalkozni, habár ez az anyagi jogba tartozik, de a T. ezt a fogalmat már az örökösödési eljárás során kívánja kidomborítani az örökös bizonyítvány intézményének létesítésével.

A T. az örökösödési bizonyítvány intézményét úgy statuálja, hogy eszerint a hagyatéki ügyek tárgyalás tartása nélkül hirdetményi eljárással rendeztetnének.

Tárgyalás csak az örökösödési bizonyítvány kiadása után volna tartható. Mégis a T. 2000. §-a kimondja, hogy örökös bizonyítvány csak az örökség *elfogadása után* adható ki.

* L. előző közleményeket e lap múlt évi 7., 8., és 9. számaiban.

Hogy ebben mennyi következetlenség van, azonnal kifejtem.

1. A bíróságnak meg kell győződnie előzetesen arról, hogy az örökös az örökséget *elfogadja-e?*

Ez az örökös meghallgatása tehát tárgyalás nélkül lehetetlen. Igaz, hogy az indokolásban azt a vélelmet állítja fel, hogy aki az örökösödési bizonyítvány kiadását kéri, annál az örökség elfogadása vélelmeztetik. Igen, de mi történik akkor, mikor az eljárás megindítását senki sem kéri, mert az hivatalból indítandó meg?

Volna ugyan itt a T.-nek egy kisegítő intézkedése az 1902. §-ban, mely szerint „A hagyatéki bíróság bármely érdekelt kérelmére megfelelő időt szab az örökösnek, hogy az örökség elfogadása iránt nyilatkozzék.“

„Ha az örökös ez idő alatt nem nyilatkozik, az örökség elfogadottnak tekintendő.“

Itt tehát meg van adva a jog az „a contrario“ következtésre: ez a *hallgatólagos elfogadás*.

Ámde ez kivételes intézkedés, ez az elfogadásnak csak egyik esete, melyhez szükséges, hogy azt valamelyik érdekelt fél kérelmezze, továbbá hogy az illető örökös a bíróság nyilatkozatra egyenesen felszólítsa. A T. 2000. §-a ennek mint *általános* szabálynak alkalmazását nem rendeli el.

Tehát nyílt kérdés marad, miképen győződjék meg a bíróság az örökösök akaratáról, ha csak nem a hagyatéki tárgyalása útján?

2. A T. nem az „adító“, hanem az ipso jure öröklés elvén áll, tehát ellenmondásba kerül önmagával, midőn az örökös bizonyítvány kiadását az örökség előzetes elfogadásától teszi függővé. Ezzel szemben a helyes álláspont az volna, hogy az örökség *elfogadása vélelmeztetik*, amíg az örökös azt vissza nem utasítja.

Hogy a hallgatólagos elfogadás intézménye mennyire nehézkessé s bizonytalanná tenné az eljárást, bizonyítanom nem kell. Maga a T. indokolása is elismeri, hogy a hallgatólagos elfogadási cselekmények felsorolására a T. nem vállalkozik. Nem vállalkozik azért, mert arra nem képes.

Ez az egész intézmény nem követendő külföldi mintának utánczása.

A T. fenti szerencsésnek nem mondható alkotásával quasi az *ideiglenes és végleges örökös* fogalmát statuálja. Végleges örökös az, kit az örökös bizonyítvány örökösnek nyilvánít.

Emellett is azonban csak — jogi vélelem harczol, — tehát *a végleges örökös is csak vélelmezett örökös*, ezzel szemben sem lévén kizárva annak bizonyítása, hogy a vélelmezett örökös csak *álörökös*.

Vélelmezett örökös tehát a T. szerint az, aki az örökséget habár hallgatólagosan elfogadta s kit az örökös bizonyítvány örökösnek nyilvánít.

Mindezt a T. azért tartja szükségesnek, hogy a hagyaték mindjárt az örökség megnyitától kezdve képviselve legyen, különösen harmadik személyekkel szemben.

Ez a theoria nagyon szép, habár nem új, mert hiszen a vélelmezett örökös fogalma ismert fogalom, ámde ennek a theoriának a kedvéért az örökösödési eljárást complicálni elhibázott dolog, annál is inkább, mert arra szükség nincs is. A jó törvénynek az eljárást nem complicálni, hanem egyszerűsíteni kell.

Maradjunk meg a mai állásponton s legyen továbbra is az a vélelmezett örökös, akit a halálesszítési ív örökösnek kitüntet, vagy akit az örökös törvényszabta alaki kellékekkel ellátott s kihirdetett végrendeletében vagy öröklési szerződésben annak kinevez.

Ami a vélelmezett örökös jogállását illeti, az örökösödési eljárás során az kettős irányban nyilvánul:

1. A vélelmezett örökös mindaddig, amíg az örökösödési eljárás befejezve nincs, az örökséget visszautasíthatja. 2. Viszont amíg az örökösödési eljárás befejezve nincs, az igazi örökös is mindig érvényesítheti jogait a vélelmezett örökössel szemben az eljárás keretén belül, vagyis beleavatkozhatik az eljárásba, pótléltározást és póttárgyalást kérhet. Az eljárás befejezése után azonban a vélelmezett örökös az örökséget vissza nem utasíthatja s őt egy harmadik igénylő csak az eljárás keretén kívül, vagyis csak a törvény rendes útján támadhatja meg.

Itt természetesen meg volna állapítandó, hogy mikor van az örökösödési eljárás *befejezve*.

Véleményem szerint tekintve, hogy de lege ferenda az örökösödési eljárást a közjegyzők önállóan intéznék el, az eljárás akkor volna befejezve, ha a közjegyző által felvett tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt végleges megállapodások jogerőre emelkedtek.

A jogerő fix határidőhöz, pl. a jegyzőkönyv felvételétől számított 8 nap elteltéhez volna kötendő, mely után már sem maguk a

vélelmezett örökösök, sem harmadik személyek a tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt megállapodásokat az eljárás keretén belül meg nem támadhatják s amely idő elteltével a tárgyalási jegyzőkönyvben igazolt örökösök örökösöknek többé nem vélelmezett, hanem véglegesen igazolt örökösöknek tekintendők bármely harmadik személlyel szemben.

Ami a T. 1994. s következő szakaszaiban szabályozott megtámadási jogot illeti, azt az örökösödési eljárásból teljesen kikapcsolandónak tartom, mert az eljárást szintén felesleges módon complicálná. A történet sérelem orvoslása az örökösödési perre hagyandó fenn.

Nehézkesen szabályozza továbbá a T. a *visszautasítási jog* gyakorlását s erre az örökösödési eljárás keretén belül külön eljárási szabályokat állapít meg, kimondván azt is, hogy a visszautasítás csak a hagyatéki bíróság előtt történhetik. Ez mind felesleges, mert mindenki örökösnek tekintendő, míg az örökséget vissza nem utasítja, amely jog mindaddig gyakorolható, míg az örökösödési eljárás befejezve nincs. A visszautasítás érvényességéhez közjegyzői okirat is elég volna, mert semmi szükség sincs arra, hogy a távollakó örökös avégett a hagyatéki bíróság székhelyére utazzék s költségekbe verje magát.

A) A köteles részre jogosult jogállása.

Erre a kérdésre is mint előzményre kénytelen vagyok kitérni a T. miatt. A mai jog szerint a köteles részre jogosult igény kötelmi igény, mely csak készpénzkövetelésre irányul, annak természetben való kiadása nem lévén követelhető. Ennek a kötelmi igénynek *jogalapja* azonban *a törvényes öröklési jog*, tehát maga a törvény lévén, a köteles részre való igény mégis különbözik minden egyéb kötelmi igénytől. A T. abba a hibába esik, hogy a köteles részre jogosítottat egyszerű hagyatéki hitelezővé degradálja (2007. §), aki a kielégítési rangsorban a harmadik helyen következik, mert elsősorban jönnek az örökösök illő temetésével, a hagyaték biztosításával, kezelésével, felszámolásával járó költségek (hagyatéki költségek), másodsorban az örökösök tartozásai s csak azután jön a köteles részre jogosult örökös.

Ezt helytelennek tartom, mert a köteles részre jogosult örökösnek több jogot kell adni, mint a hagyatéki hitelezőnek következő okokból.

A köteles részre jogosult követelése ugyanis *nem liquid követelés*, mint az egyszerű kötelmi jogon alapuló követelés.

A köteles rész nagysága függ az örökösök számától, a hagyatéki vagyon értékétől, az egyes örökösök által netán előre kapott értékek nagyságától s a hagyatéki tartozásoktól.

Mindezen kérdésekhez a köteles részre jogosultnak hozzászólási joga van s a hagyaték tárgyalásán ugyanazon jogokat gyakorolja, mint bármely más örökös. Joga van továbbá *a vitás köteles rész biztosításához*.

Mindezen jogokat a köteles részre jogosult, mint egyszerű hagyatéki hitelező nem gyakorolhatná, sőt mint ilyent a tárgyalásra sem kellene megidézni s a tárgyalás ő nélküle is meg volna tartható.

Véleményem szerint ez az eljárás a köteles részre jogosultra nézve igen nagy sérelemmel járna, s így ezzel szemben a mai eljárási szabályok bizonyos módosításokkal továbbra is fentartandók volnának.

De fentartandók annál is inkább, mert a köteles rész nem mindig elégítendő ki készpénzben. A T. 1968. §-a szerint ugyanis „Ha az örökösök mindnyájan kívánják, a köteles részre jogosult ivadék nem készpénzben, hanem köteles részének megfelelő hányadban mint örököstárs természetben elégítetik ki“. Az osztály helyes megejthetése végett tehát a köteles részre jogosult a tárgyalásra feltétlenül megidézendő. Másrészt meghallgatandó azért is, mert a köteles rész nem mindig hagyaték tisztán és készpénzben.

Ily esetben a T. 1967. § értelmében, ha a köteles résznél több hagyatott korlátolás vagy terhelés mellett, vagy ha a tőkeérték helyett csak haszonélvezet, vagy időről-időre teljesítendő vagy érték szerint meg nem határozható hagyomány rendeltetett: a jogosult ezeket visszautasíthatja s köteles részét követelheti.

Ami a köteles résznek a hagyatékból való kielégítésének sorrendjét illeti, ezt már a T. 2007. §-a helyesen szabályozza.

A T. ezenkívül a hagyatéki hitelezőnek, tehát a köteles részre jogosultnak is két új jogot ad:

- a) hogy felfedező esküt kérhet (2012. §);
- b) kérheti a hagyaték felszámolását (2018. §).

C) A hagyományos jogállása.

A T. a hagyományost is a hagyatéki hitelezők közé sorozza (2007. §), megszüntetvén a különbséget az ingó és ingatlan hagyományos között. A hagyományos már tényleg sokkal közelebb áll a hagyatéki hitelezőhöz, mint a köteles részre jogosult, mert a hagyományos követelése tisztán kötelmi igény, mely meghatározott összegre, vagy meghatározott dologra irányul s így e tekintetben *liquid követelés*, nem úgy mint a köteles részhez való igény, úgy hogy látszólag a hagyományos és hitelező között csak a jogcímben van különbség.

És mégis a két fogalom nem fedi egymást, és pedig azért, mert a hagyományosnak megadandó a jog, hogy feltéve, hogy örökhagyó másképp nem intézkedett, hagyománya *biztosítását* követelhesse, amely jog a hagyatéki hitelezőt meg nem illetheti.

Megadandó a biztosítás joga azért, mert különben örökhagyó végakarátát a végrendeleti örökös illusoriussá tehetné azzal, hogy a hagyatéki vagyont birtokba véve, a hagyományos elől a kielégítési alapot elvonhatná.

Már pedig a törvénynek kötelessége gondoskodni róla, hogy örökhagyó végakarata lehetőleg végrehajtsék.

Különbség van a hagyományos s hagyatéki hitelező közt akkor is, midőn oldalági öröklés esetén a hagyatékban ági és szerzeményi vagyon maradt. A hitelezők követelése elsősorban a szerzeményt terheli, míg a hagyomány az ági s szerzeményi vagyonból aránylagosan elégítendő ki.

Ami az ingó s ingatlan hagyományos közti különbség megszüntetését illeti, ez helyeslendő, mert semmivel sincs indokolva, hogy utóbbi több jogot gyakoroljon, mint az ingó hagyományos s az örökössel egyenrangúvá tétessék.

Ami a hagyományos *kielégítésének sorrendjét* illeti, a T. szerint igen helyesen a hagyományos a hagyatéki hitelezők s a köteles részre jogosult után következik.*

A kielégítésnél némi complicatiókra vezethet, ha a hitelezők s köteles részre jogosult kielégítéséhez az elhagyományozott ingat-

* Lásd egyébként a szerzőnek a „Közjegyzők Lapja“ 1899. évi 10. és következő számaiban megjelent „A hagyaték átadása, ha a köteles rész a hagyományi, utóörökösi vagy özvegyi jog vitás“ című cikkét, ahol ezek a kérdések kimerítően vannak tárgyalva.

lanra is szükség van, mert a többi hagyatéki vagyonban erre fedezet nincs. Ily esetben kimondandó volna, hogy az elhagyományozott ingatlan nyilvános árverésen eladandó, a vételár a hagyatéki tömeghez csatolandó s az ingatlan hagyományos csak a vételár megfelelő maradékával elégítendő ki. Minderre különben később még rá fogok térni.

A hagyományos fent vázolt jogállásából következik, hogy ő a hagyatéki tárgyalásra nem idézendő meg, de a kitűzött határidőről feltétlenül *értesítendő*, meg nem jelenése azonban a hagyatéki ügy befejezését nem gátolja.

A hagyományosnak a törvény értelmében szintén joga van felfedező esküt s a hagyaték felszámolását kérni.

D) A hagyatéki hitelezők jogállása, a hagyaték felszámolása s csődje.

A T. a hagyatéki hitelezőnek több jogot ad, mint amennyi neki a mai örökösödési eljárásban van.

Ezek a jogok abban állanak, hogy a hitelező a hagyaték állagának megállapításába befolyhat (ezt a jogot, mint már fentebb említettem, csak oly hitelezőnek vélném megadni, aki követelését szabályszerű könyvkivonattal igazolja), az örököstől felfedező esküt s a hagyaték felszámolását kérheti.

Nem követelheti azonban a hitelező az örökösödési eljárásban követelésének biztosítását, így tehát jogállása még mindig különbözik a köteles részre jogosult s a hagyományos jogállásától.

A T. egy új intézményt illeszt be az örökösödési eljárásba s ez a hagyaték *gondnoki felszámolása*, — amelyre tehát okvetlenül ki kell térnünk.

Ennek a liquidationnak célja egyrészt az örökös helyzetének megkönnyítése azáltal, hogy az ügy a bíróság felügyelete mellett gondnok által bonyolítottatik le, másrészt a hitelezők érdekeinek megvédése akkor, ha a hitelező követelése veszélyeztetve van, célja továbbá, hogy akkor, amikor örökhagyó végrendeletében kifejezetten *örököst* nem nevezett, legyen valaki, aki a hagyatékot képviselje, kezelje, rendelkezék, egyszóval legyen, aki az örökös teendőit végezze.

A hagyaték gondnoki felszámolása elrendelendő:

1. ha az örökös kéri. Ha több az örökös, csak az osztály megejtéséig és együttesen kérhetik;

2. az örökhagyó halálától számított egy éven belül minden hagyatéki *hitelező kérelmére*, ha valószínűsíti, hogy kielégítését az örökös magatartása vagy vagyoni helyzete *veszélyezteti*;

3. ha az örökhagyó egész vagyonáról rendelkezett, de örököst nem nevezett. (2018. §.)

Itt e § még kiegészítendő volna azzal, hogy a gondnoki felszámolást végrendeletében maga az örökhagyó is elrendelheti s a gondnokot kinevezheti.

A liquidatiót a hagyatéki bíróság tehát vagy *kérelemre, vagy hivatalból* rendeli el: kérelemre a 2018. § 1. és 2. pontja értelmében, egyébként hivatalból.

Lényeges dolog továbbá, hogy a liquidatiót az örökösök csak az *osztály megejtéséig* kérhetik, azután már nem, míg a hitelező egy éven belül bármikor, tehát az osztály megejtése után is előterjeszheti a kérelmet.

Miután a liquidatio az örököstől elvonja a hagyaték képviselői jogát s a rendelkezési jogot, — harmadik személyek jogainak megóvása céljából szükséges a liquidatio *nyilvánosságra* hozatala, miért is a hagyatéki bíróság a liquidatiót a hivatalos hirdetőlapban közzétenni és a hagyatéki ingatlanokra és ingatlant terhelő jogokra telekkönyvileg feljegyeztetni köteles. (T. 2019. §.)

A felszámoló *gondnokot* (liquidator) a hagyatéki bíróság nevezi ki és pedig gondnokul kinevezhető az örökös, vagy valamelyik örököstárs is. Ha végrendeleti végrehajtó van kinevezve, akkor gondnokul rendszerint ez nevezendő ki. (T. 2020. §.)

Ami a felszámoló gondnok *jogállását, hatáskörét* illeti, ő képviseli a hagyatékot a bíróság előtt s azon kívül, — azt kezeli és a hagyatéki hitelezők kielégítésére fordítja, a vitás vagy még nem esedékes tartozásokat biztosítja s a maradékot az örökösnek kiadja. Hagyatéki *ingatlanokat* az örökösök beleegyezése nélkül csak *közárverés* útján adhat el. (T. 2022. §.)

A gondnok a hagyatéki bíróság felügyelete alatt áll, amely tehát a gondnokot ellenőrzi, neki utasításokat adhat, megszámlaltathatja, szükség esetén őt állásától felmentheti, elmozdíthatja, díjazását megállapítja, — helyette új gondnokot kirendelhet stb., amely részletek az új örökösödési eljárásban lesznek bővebben szabályozandók.

A gondnok eljárásáért az örökösnek és a hagyatéki hitelezőnek felelős. (T. 2023. §.) Ez alatt természetesen úgy a büntetőjogi, mint a vagyoni felelősség értendő.

A liquidatio legfontosabb s legnehezebb része a hitelezők (köteles részre jogosultak, hagyományosok) kielégítésének sorrendje s a T. ebbeli álláspontját ismertetnünk kell, mert ez szorosán az örökösödési eljárásba tartozik. Elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a hagyatéki vagyon az eljárási költségek s hagyatéki tartozások fedezésére elegendő-e, ha igen, akkor ezek minden *sorrend betartása nélkül* kielégíthetők.

Ellenesetben *csődöt* kell kérni. (T. 2015. §.) Erre nemcsak az örökös, hanem a liquidator is kötelezendő volna.

Ha a hagyaték az eljárási költségek s hagyatéki tartozások fedezésére elegendő, de nem elegendő a köteles részek s hagyományosok kielégítésére, akkor nem kell csődöt kérni, hanem a köteles részek, hagyományosok s meghagyások csődön kívül, *következőleg* elégitendők ki:

1. Elsősorban a köteles rész iránti követelések elégitendők ki, mert a köteles rész sem hagyománnyal, sem meghagyással meg nem terhelhető.

A végrendeleti örökösök s hagyományosok a köteles részért örökösrészeik, illetve hagyományaik arányában felelősek.

A köteles rész kielégítésénél különbséget kell tenni abban a tekintetben, vajjon a végrendeleti örökös maga a köteles részre jogosult-e, vagy sem? továbbá vajjon örökhagyó végrendeletében a köteles részre jogosultat egyszerűen csak köteles részre szorítja-e, vagy neki köteles része fejében fix összeget hagyományoz-e?

Ha ugyanis a végrendeleti örökös maga is köteles részre jogosult, a hagyaték elégtelensége esetén beállhat a két jognak *collisiója*, feltéve hogy örökhagyó köteles részként fix összeget hagyott. Ilyenkor a végrendeleti örökös a köteles részre hagyott összeget leszállíthatja annyira, hogy az ő köteles része kikerüljön; pl. örökhagyó túlbecsülve vagyonát, A. fiának köteles részül 400 koronát hagyott, B. fiának pedig hagyta egész vagyonát. A tiszta hagyaték értéke: 400 korona.

Ebben az esetben elsősorban kielégítendő B. köteles része 100 K. s így A. csak 300 koronát kap.

2. A köteles részek kielégítése után fenmaradó hagyatéki tömegeből a hagyományok és meghagyások jutnak kielégítésre.

Ha valamely hagyományos egyúttal köteles részre jogosult is, — hagyománya, amennyiben az a köteles résznek egészben vagy részben kiegészítésére szolgál, — a köteles rész rangjában jut kielégítéshez.

Egyébként a hagyományok s meghagyások rangsora egyenlő, — feltéve, hogy örökhagyó végrendeletében a kielégítés rangsorát külön meg nem állapítja, mert ehhez joga van.

Ha tehát a hagyatéki hitelezők s köteles részre jogosultak kielégítése után a hagyományok s meghagyások kielégítésére elegendő fedezet nincs, — *aránylagos levonásnak van helye*.

Leszállításnak van továbbá helye:

1. akkor, *ha örökhagyó a köteles rész mikénti kielégítése tekintetében nem intézkedett*, mikor is az örökös az őt terhelő hagyományokat s meghagyásokat leszállíthatja abban az arányban, amelyben örökösre a köteles rész érvényesítése folytán csonkult (T. 1969. §). Ez következik a fent már kimondott elvből, hogy a végrendeleti örökösök s hagyományosok a köteles rész kielégítéséért örökösreik, illetve hagyományaik arányában felelősek. Felelős tehát érte úgy a végrendeleti örökös, mint a hagyományos. Például a tiszta hagyaték 1000 K, a hagyomány 400 K, a köteles rész 200 K. A köteles rész s a tiszta hagyaték aránya $\frac{1}{5}$ lévén, a köteles részhez fizet az örökös 120 koronát, a hagyományos 80 koronát, vagyis a reáeső örökség, illetve hagyomány $\frac{1}{5}$ részét s így kap a végrendeleti örökös 480 K, hagyományos 320 K, köteles részre jogosult 200 K = 1000 koronát. Ha azonban 2000 K tiszta hagyatékban A és B végrendeleti örökösök egyenlő arányban örökösödnének, — de 400 K hagyománnyal B. van terhelve — s a köteles rész 200 K, akkor az arányszám $\frac{1}{10}$ -ed s így a köteles részhez A. 100 K-val, B. 60 K-val, a hagyományos 40 K-val járul hozzá, vagyis a reáharuló tiszta vagyon $\frac{1}{10}$ részével, tehát kap A. 900 K, B. 540 K, a hagyományos 360 K, a köteles részre jogosult 200 K. (Lásd T. 1969. §.)

Megjegyzem, hogy a T. indoklásában bemutatott példa matematikailag hibás.

2. *Ha az örökös maga is köteles részre van jogosítva*, a hagyományokat és meghagyásokat annyira szállíthatja le, hogy saját köteles része megmaradjon. (T. 1969. §. 3. bek.)

Itt a T. indoklása megint egy teljesen hibás példával akarja a fenti — különben nagyon is egyszerű s természetes jogsza-

bályt — illustrálni és kiszámítja, hogy ha a tiszta hagyaték 10,000 K s örökhagyó örökösül kinevezte A. fiát, B. fiát pedig jogos ok nélkül kizárta, X-nek pedig 700 koronát hagyott, akkor X hagyománya 5000 K-ra szállítandó le.

Ez helytelen, mert a tiszta hagyatékból elsősorban levonandó A. köteles része 2500 K, marad 7500 K. Ebből kell kielégíteni B. köteles részét. A 7500 K-ból kapna a végrendelet szerint X. 7000 K-át, A. 500 K-át, mely *utóbbira nézve ő hagyományosnak tekintendő*, mivel örökhagyónak az volt a végrendelet értelmében következtethető szándéka, hogy A.-nak 3000 K-át hagyjon, így tehát a köteles részen felüli 500 koronát nem szabad a számításból kihagyni. B. köteles része 2500 K, tehát arányosan felosztandó X. 7000 K hagyománya s az [A.-nak a köteles részen felül hagyott 500 K-ja közt vagyis 2500 : 7500 arányban. Az arányszám $\frac{1}{3}$ lévén, B. köteles részéből esik X. hagyományosra 2333 K 33 f., A. végrendeleti örökösre 166 K 66 fill. Tehát kapnak A. 2833 K 34 f., X. hagyományos 4666 K 66 f., B. köteles részre jogosult 2500 K = 10,000 K-át.

Ha X. hagyománya 8000 K lett volna, akkor még A.-nak köteles része sem kerülne ki tehát ebben az esetben, A. már nincs jobb helyzetben, mint B. Mindegyik megkapja a 2500 K köteles részt, X. pedig kap 5000 kor.-át.

Végül szintén természetes intézkedés a T. 1969. § 2. bekezdésének intézkedése, hogy *„köteles részre jogosult hagyományossal szemben a leszállítás csak annyiban gyakorolható, hogy a hagyományos köteles része megmaradjon.”*

A T. szövegezése azonban itt is helytelen, mert úgy tűnik fel, mintha csak az 1. bekezdésben foglalt esetre vonatkoznék, pedig a 3-ik bekezdésben foglaltakra is vonatkozik. A 2-ik s 3-ik bekezdésben foglaltak helye tehát egymással feltétlenül elcserélendő.

A T. indoklásában a fentírt eset illusztrálására felhozott példa szintén nem elég világos. Ahelyett álljon ez a példa: A. hagyománya 2000 K, köteles része 1000 K, akkkor csak a köteles részen felüli 1000 K képezheti aránylagos leszállítás tárgyát, ha pedig köteles része 2000 K volna, leszállításnak egyáltalán nincs helye.

Általános szabály, hogy az örököstársak örökrészeik arányában felelnek a köteles részért.

Ez alól a T. kivételt állapít meg:

1. ha a köteles részre jogosult örökrésze csak *egyedül társörökösökre szállt*, a köteles rész a nyert előny erejéig és arányában őket terheli (T. 1972 §). A T. ezen intézkedése egyrészt nem elég világos, másrészt nem elég szabatos — az indoklás ugyan nyújt némi felvilágosítást, — ámde a jó törvénynek indoklás nélkül is érthetőnek kell lennie.

A T. ugyanis nem mondja meg, mikor és mi módon áll be az az eset, hogy a köteles részre jogosult örökös része egyes társörökösökre száll át s kik lehetnek ilyen társörökösök?

Az indoklásból kitűnik, hogy ez az eset akkor áll be, mikor *a társörökösök a köteles részre jogosult leszármazói* s ennek illusztrálására példát hoz fel, mely szerint, ha örökhagyó B. fiát az örökségből jogos ok nélkül kizárta s a hagyatékot felerészben A. fia, másik felerészben B. gyermekei C. és D. öröklék, akkor a köteles részért egyedül C. és D. felelnek.

A logica ebben az, hogy a T. feltételezi örökhagyónak azt az intentióját, hogy unokáira B. köteles részre jogosult örökrészét akarta hagyni.

Igen, de mi történik akkor, ha a fenti esetben örökhagyó vagyonának $\frac{3}{4}$ -ed vagy $\frac{4}{5}$ részét hagyta A.-ra? Akkor C. és D. nem kapna semmit?

Erre az esetre a törvény 1972. §-a nem vonatkozik, mert a köteles részre jogosult örökrésze alatt azt a teljes, *csontkítatlan* örökségi jutalékot érti, melyet a köteles részre jogosult törvényes öröklés esetén kapna, tehát jelen esetben a vagyon felét. Ha a végrendelet nem így intézkedik, a köteles részért az örökösök örökrészük arányában felelnek.

Egyszóval a fenti intézkedés sokkal bővebb magyarázatokra szorul, mintsem a jó törvénynek szorulnia szabad volna.

A dolog lényege már most az, hogy:

a) a társörökösök alatt értendők azok, akikre örökhagyó kifejezetten a köteles részre jogosult örökrészét hagyta. Örökhagyó ebbeli intentiója vélelmezhető akkor, ha a köteles részre jogosult örökrésze az ő leszármazóira száll át;

b) ezen örökrész alatt a törvényes öröklés esetén járó teljes örökrész értendő.

2. A második kivétel az, *midőn a köteles részre jogosultnak a köteles résznél több hagyatott, de korlátolás vagy terhelés mellett,*

s ő ezt a T. 1967. §-a által adott jogánál fogva visszautasítja s köteles részét követeli. Ebben az esetben a nyert előny erejéig azt terheli a köteles rész, akinek a visszautasítás előnyére szolgált.

Mindezen dolgoknak tárgyalásába kénytelen voltam belebocsátkozni, mert szoros összefüggésben vannak a hagyaték liquidációjával s a jövő örökösödési eljárással.

Ami a liquidáció foganatosítását illeti, azt úgylátszik a T. a hagyatéki bíróság hatáskörébe szándékozik utalni.

Nézetem szerint a liquidáció is, mint a hagyatéki ügy rendezésével szorosan összefüggő cselekmény, *a közjegyzők kizárólagos hatáskörébe volna utalandó*, akik azt rendszerint a hagyaték tárgyalásával kapcsolatosan foganatosítanak, külön birói megbízás nélkül is, hivatalból, vagy a fél kérelmére, mely kérelem a közjegyző előtt is előterjeszthető. A hirdetmény, kibocsátás és gondnokrendelés, mint a liquidációt előkészítő cselekmények végzése a hagyatéki bíróság hatáskörébe tartoznék.

Dr. Szily Ferencz
sümegei kir. közjegyző.

(Folytatás köv.)

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

1. Az 1876: XVI. tcz. 5. §-a érvényességi kellékül állapítja meg, hogy a végrendelező a tanuk együttes jelenlétében azt jelentse ki, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza és azt előttük aláírja, vagy már előbb általa önkezüleg aláírtnak elismerje, s hogy ez megtörtént, magán az okiraton a tanuk által igazoltassék. Ezen érvényességi kelléken nemcsak hogy nem változtat az id. tcz. 23. §-a, de sőt annak ama szövegéből, amely szerint az 5. § értelmére kifejezetten hivatkozik, épen ennek a kelléknek fentartása tűnik ki, az alakszerűségekből való engedmény pedig csupán a végrendeleti tanuk számára, illetve azok elengedésére szorítkozik.

A 25. § pedig a 23. és 24. § értelmében letett végrendeletekre vonatkozó intézkedéseket tartalmaz, amiből eme §-ok rendelkezéseinek fentartása következik, a szövegben használt „egyéb-ként“ kifejezésnek pedig csupán az az értelemszerű tulajdonítható, hogy a közjegyzőnél ily módon letett végrendelet érvényes akkor is, ha

az a fenti §-okban előírt kellékeken kívül a törvény általános rendelkezésénél fogva megkivánt valamely más alaki kellék hiányában szenvedne, amely esetben a végrendelet csak a letétel időpontjától válik érvényessé. A törvény által megkivánt azt az érvényességi kelléket, amely a végrendelező névalírásának tanuk előtti megtételére, vagy annak elismerésére vonatkozik, nem pótolja sem az, hogy a végrendelező a tanuk előtt egy más alkalommal felmutatott végrendeletet sajátjának elismerte, sem az, hogy a végrendeleten levő névalírás nem kétséges, sem az, hogy a közjegyző előtti letételnél az aláírás valódiságát elismerte; mert a névalírás elismerésének vagy megtételének magából a végrendelet záradékából, vagyis annak szövegéből kell kitűnnie; itt más bizonyíték helyt nem foghat; mert továbbá a közjegyzőnél való letétel érvényes végrendeletet feltételez, amely eljárásnál, mint nem végrendelezési cselekménynél a korábbi végrendelet hiányai nem pótolhatók; amennyiben a végrendelezési cselekmény egységes és folytonos, azt széttagolni és annak kellékeit különböző időben tett nyilatkozatokból megállapítani nem lehet. Minthogy pedig a végrendeletnek sem szövegében, sem záradékában nem foglaltatik, hogy azt a végrendelező a tanuk jelenlétében írta volna alá, hogy ismerte volna el aláírását valódinak: a végrendeletet érvénytelennek kellett nyilvánítani. (Curia 1908. október 21. 4446. sz.)

Hagyatéki eljárás.

2. Az özvegynek a hagyatéki javak egy részére támasztott közszerzeményi igény nem öröklési jogi természetű s így ezen igény biztosítása céljából az özvegy a zárlat elrendelésének kérelmezésére nem jogosult. (Curia 1908. november 12. 4873. sz.)

*

3. El kellett rendelni az özvegy haszonélvezetében maradt ingók állagának biztosítására az érték letétbe helyezését, mert a biztosításra való jog az örökösöket a haszonélvezetre jogosított özvegygyel szemben az 1894: XVI. tcz. 92. §-a alapján megilleti és az özvegy a biztosításnak más módját fel nem ajánlotta. (Szegedi tábla 1908. jan. 21. 5456/907. sz.)

A másodbiróság végzése megváltoztattatik, mert az özvegyi haszonélvezetben maradt ingók állagának vagy értékének biztosítása az özvegytől csak veszély fenforgása esetén, vagyis akkor követelhető, ha az özvegy az ingókat rongálja, vagy ha attól lehetne tartani, hogy az elhasználható ingók értékét az özvegyi jog megszüntével az özvegy vagyona nem fogja fedezni, alperes vagyoni helyzete azonban minden tekintetben elég biztosítékot nyújt. (Curia 1908. október 6. 2055. sz.)

*

4. A kir. közjegyző, mint birói megbizott előtt az örökösödési eljárás folyamán létrejött osztályegyezség mulhatatlanul írásba lévén foglalandó, az csak a felvett jegyzőkönyv aláírásával tekinthető befejezettnek; amennyiben tehát az érdekeltek a jegyzőkönyv aláírását megtagadják, a jegyzőkönyv tartalma csak egyezségi kísérletnek s nem befejezett egyezségnek vehető.

Minthogy pedig 2. r. felperes a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyv aláírását megtagadta s az egyezségi kísérlet nem gátolhatja abban, hogy 1. r. alperes özvegyi jogának a törvény szerint leendő korlátozását szorgalmazhassa, irányában a másodbiróság ítéletét ezen s a másodbiróság ítéletében az 1. r. felperes hasonkérelmére vonatkozóan az 1840: VIII. tcz. 18. §-ára alapított indokoknál fogva a fenti módon megváltoztatni kellett. (Curia 1908. október 20. 3252. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

5. Az előre kapott érték a törvényes osztályrész megsértése esetében feltétlenül beszámítható, az 1840: VIII. t.-cz. 2. §-a szerint az előre kapott érték beszámításának törvényes örökösödés esetében és akkor is helye van, ha a törvényes osztályrész nincs is megsértve s az állandó birói gyakorlat szerint csak a kisebb ajándék és az az érték nem tudható be, amely iránt a szülő szándéka a beszámítással világosan ellenkezik, amelyre nézve tehát a szülő vagy kifejezetten kikötötte, hogy be nem számítandó, vagy a fenforgó körülményekből nyilvánvaló, hogy a szülő átruházási akarata arra nézve is fenforog, hogy egyik vagy másik leszármazójára átruházott vagyoneérték annak törvényes örökrészébe be ne számítassék. A jelen esetben a törvényes osztályrész megsértéséről a felperes álláspontja szerint is nincs szó, ebből a szempontból tehát az örökösödő által az 1—3. r. alperesekre átruházott vagyon beszámítását vizsgálni nem kell. A törvényes örökrész szempontjából pedig az 1—3. r. alperesre átruházott vagyonnak, mint előre kapott értéknek a beszámítása azért nem foghat helyet, mert az átruházási okirat szerint az örökösödő ingatlanának a fele részét 1—3. r. alperesre a már tett és még teendő szolgálataik jutalmazásául azzal a határozott kijelentéssel ruházta át, hogy azt „tőlük soha senki, semmiféle jogcímen el ne tulajdoníthassa.“ Ezzel tehát örökösödő azt a szándékát fejezte ki, hogy a neki már tett és még teendő szolgálataik jutalma fejében az 1—3. r. alperesre átruházott vagyont azoknak az örökrészébe beszámítani nem kívánta s azokat több vagyonhoz juttatni óhajtotta, mint a többi gyermekeit. De ettől el is tekintve, az örökösödő által ennek életében a leszármazónak ajándékozott vagyoneérték osztályra bocsátás tárgyát azért nem képezi, mert a hárulás jogcímeben, az ajándékozásban, a betudás elengedése már bennfoglaltatik. (Curia 1908. szeptember 9. 1756. sz.)

*

6. Törvényes örökösödés esetében az örökösödő leszármazó örököseinek örökrészébe betudandó mindaz, amit valamely örökös az örökösödőtől még ennek életében örökrészére előre kapott; az ajándékozott vagyon azonban ily betudás tárgya nem lehet, mivel maga az ajándékozás fogalma és ténye kizárja azt, hogy az ajándékozott vagyon a törvényes örökrésznel számításba vétessék; az ajándékozott vagyon tehát előre kapott s a törvényes örökrészbe beszámítandó vagyoneértéknek nem tekinthető. Ezt a jogszabályt szem előtt tartva, felperesek keresetükkel elutasítandók voltak, mert felperesek a per folyamán maguk is azt vitatták, hogy néhai anyjuk életében az alperesnek a felsorolt vagyoneértéket ajándékozta; s mert felperesek is beismerik, hogy kötelesrészük ez ajándékozás által nincsen megsértve. (Curia 1908. szeptember 2. 986. sz.)

*

7. Az 1876: XVI. t.-cz. sehol sem szabja elő, hogy a végrendelet alaki kellékeinek megtartása ugyanazokkal a kifejezésekkel igazoltassék, melyek a törvényben foglaltatnak, hanem elég, ha e célból olyan kifejezések használtatnak, melyek, ha a törvény szavaitól eltérnek is, az alaki kellékek megtartására nézve kétséget fenn nem hagynak. Nem szolgálhat tehát okul a végrendelet érvénytelenítésére az, hogy sem a végrendelet szövegében, sem annak záradékában nem fordul elő az a kifejezés, hogy „a végrendelezők kijelentették, miként az okirat az ő végrendelezésüket tartalmazza“; mert a végrendelet szövegében foglalt s annak felolvasása után tett az a nyilatkozat, hogy „azt mindenekben véleményünk s akaratunkkal meggyegyezően írtnak találjuk“, valamint a záradékban foglalt az a bizonylat, hogy végrendelezők ezen iratot saját végrendeletüknek nyilvánították, a törvény idézett szavainak értelmét tökéletesen fedik s az abban előírt kellék megtartását kétségtelenül bizonyítják. Az sem szolgálhat a végrendelet érvénytelenítésére okul, hogy a magyar nyelvet, melyen a végrendelet szerkesztetett, K. I. tanu nem értette; mert az 1876: XVI. t.-cz. 6. §-a megkívánja ugyan, hogy a tanuk a végrendelező által használt nyelvet értsék, de az nem szükséges, hogy azt a nyelvet, melyen a végrendelet szerkesztetett, mindenik alkalmazott tanu értse, sőt az idézett t.-cz. 4. §-ának azon rendelkezéséből, hogy az 1. § b) pontja esetében a tanuk közül legalább kettőnek írni és olvasni tudni kell, következik, hogy elég, ha az alkalmazott tanuk közül legalább kettő írni és olvasni tud azon a nyelven, melyen a végrendelet szerkesztetett; már pedig azt felperes sem állította, hogy K. I. tanun kívül az alkalmazott többi három tanu sem tudott magyarul. (Curia 1908. szeptember 22. 1643. sz.)

*

8. Az 1840. évi VIII. t.-cz. 18. §-a értelmében abban az esetben, ha a gyermekek vagy azoknak egy része az örökhagyó előbbi házasságából származnak, akkor az özvegy férjének ősi javaiból és azon szerzeményeiből, melyek nem az utolsó házasság tartama alatt szerzettetvén, az özvegyre nézve közszerzeménynek nem tekintetők, özvegyi tartás fejében csak egy gyermekrészt követelhet haszonélvezetül. A törvénynek ebből a rendelkezéséből következik, hogy az özvegynek ez a haszonélvezeti joga nem terjed ki a házasságának tartama alatti szerzeményre, amelynek fele közszerzemény címén őt illeti meg. (Curia 1908. november 16. 1543. sz.)

*

9. A végrendelet végrehajtóját, mint ilyent, a végrendelet fölött folyó perben peres félt illető jogok rendszerint nem illetik, ennek következtében felmerült költségeivel a hagyatékot terhelni nem lehet. (Curia 1908. november 4. 3258. sz.)

*

10. Az özvegyi jog a családi viszonyban találja alapját és a házastársak együttélésének, illetve a nőnek a házassági viszonyból folyó kötelei hű teljesítésének a jutalma. Abban az esetben tehát, ha a nő, férjének hibáján kívül, férjével a házasságot nem folytatja, sőt a köteles hűséget is megszegi, a nő elveszti az özvegyi joghoz való igényét; mert a házasságból folyó köteleit nem teljesítvén, a megfelelő jogokra sem tarthat igényt férje halála után. (Curia 1908. november 24. 3015. sz.)

*

11. Felperes a B. M. kir. közjegyző előtt felvett házassági szerződésben reá átruházott ingatlanok tehermentesítése vagy a bekebelezett terhek fedezésére szükséges 1490 K birói letétbe helyezése iránt indította keresetét apósa az alperes ellen azon alapon, hogy a férjével való házasságra lépéskor az alperes mint após a reá és férjére átruházott ingatlanok tehermentesítésére is kötelezte magát s ezen kötelezettségének eleget nem tett. Alperes a kereset elutasítását kéri, mert a tehermentesítés nem volt kikötve, az a kikötés csakis a közjegyzői iratok túlbuzgósága folytán került belé a közjegyzői okiratba foglalt házassági szerződésbe; továbbá mert a házassági szerződésben foglalt vagyonátruházás csakis oly kikötés mellett történt, ha felperes a férjével együtt él és házastársi kötelezettségét mindenben híven teljesíti; felperes pedig ezt meg nem teszi s férjét el is hagyta s jelen keresettel azt célozza, hogy a terhektől mentesítendő ingatlanokat egyoldalúlag megterhelhesse. A közjegyzői okiratban tényleg benne foglaltatik az a kötelezettség, hogy alperes a felperesre és férjére átruházott ingatlanok tehermentességéért szavatosságot vállal, s az okirat eme tartalmát le nem ronthatja K. és P. tanúk azon vallomása, hogy e pont megértelve nem lett s ők azt nem hallották. De ezen

kikötés hatályban léte esetén is a felperest keresetével elutasítani kellett, mert a házassági szerződésben az após által fiára és menyére a felperesre történt vagyonátruházás viszonyhozományt képez, és pedig célja és rendeltetésénél fogva a háztartás terheinek könnyebb elviselésére szolgál s a még át nem adott hozomány vagy annak még nem teljesített mellékkikötése természetesen csak akkor követelhető a házastársak által, ha ezek a házassági együttélést és közös háztartást fenntartják, a jelen esetben pedig bizonyítva van, hogy felperes a férjétől minden ok nélkül elment, tőle különváltan él s a férjéhez soha visszatérni nem szándékozik; a fent kifejtett elvnel fogva tehát a hozományadás további kötelezettségéül kikötött és még nem teljesített tehermentesítést kéri felperes nincs jogosítva. (Curia 1908. október 21. 476. sz.)

*

12. Az 1894. évi XXXI. t.-cz. 3. §-a csak az eljegyzéstől alapos ok nélkül visszalépett jegyest kötelezi arra, hogy a másik jegyesnek és rokonainak a kötendő házasság céljából tett kiadások erejéig kártérítést szolgáltatson s minthogy a hivatkozott törvény 1. §-a szerint az eljegyzésből nem származik kereseti jog a házasság megkötésére és a házasság erkölcsi tartalmára, figyelemmel a törvényes képviselő képviseltjét a házasság megkötésére nem kényszerítheti: ezekből önként következik, hogy a törvényes képviselő csupán azon az alapon, hogy képviseltje az eljegyzést az ő beleegyezésével és hozzájárulásával kötötte meg, képviseltjével együtt és egyetemlegesen kártérítésre nem kötelezhető, hanem csak abban az esetben, ha az eljegyzésnek alapos ok nélkül történt felbontásában önmaga is cselekvőleg közreműködött; ezt a körülményt azonban a felperes az elsőrendű alperessel szemben a jelen perben nem bizonyította. (Curia 1908. november 12. 846. sz.)

*

13. A meny nem tartozik azok közé a személyek közé, akik az após gondnokság alá helyezését az 1877:XX. t.-cz. 31. §-a, illetve 1885:VI. t.-cz. 3. §-a s az 1881. évi 3263. számú igazságügyministeri rendelet 3. §-a alapján kérhetik. (Curia 1908. nov. 4. 4829. sz.)

*

14. Minthogy az özvegyi haszonélvezeti jog nem terjed ki más vagyona, mint ami az elhalt férjnek elhalta idejében valósággal létezett és annak tényleg birtokában volt, az örökhagyó elhalta után kibocsátott új részvények tekintetében a régi részvények tulajdonosait illető elővételi jog értéke pedig ilyen vagyonnak nem tekinthető, hanem az a felperes, mint az örökhagyó törvényes és végrendeleti örököse és a részvényeknek az örökség megnyitásával tulajdonosa javára eső növedéket, vagyonszaporulatot képez, amelyet

az alperesnek özvegyi haszonélvezeti joga, mint nem hagyatéki vagyont, sem egészben, sem részben nem terhel: a másodbiróság ítélete abban a részében, mely szerint a hagyatékba tartozott 17 drb pesti magy. keresk. bankrészvény tulajdonosát megilletett 1360 kor. értékének fele, vagyis 680 kor. után járó 4°/o kamat az alperesnek a hagyatéki vagyon jövedelme fele részére megállapított özvegyi haszonélvezeti jogánál fogva az alperes javára megítéltetett, a rendelkező rész szerint megváltoztatott s e részben az elsőbiróság ítélete az itt előadott indokokból és vonatkozó saját indokolásánál fogva helybenhagyott.

Ezzel a részbeni változtatással, egyébként a másodbiróság ítélete indokolásánál fogva és azért hagyott helyben, mert a felek egyező előadása szerint az örökhagyó nemes volt, de különben is hivatali állásánál fogva az úgynevezett honoratorok közé tartozott; minélfogva a másodbiróság helyesen mellőzte a jelen per elbírálásánál a jobbagyok öröklését szabályozó 1840:VIII. t.-cikket és helyesen alkalmazta az ideigl. törvk. szabályok 16. §-ában visszaállított a nemesek utáni öröklést szabályozó egyéb törvényeket, amelyek nevezetesen a H. K. I. rész. 98. és 99. címek alapján kifejlődött gyakorlat értelmében a nemes vagy honorator özvegye elhalt férjének minden javaiban benmaradhat, minden jövedelmét szedheti, haszonélvezheti és csak a jövedelem túlnagy volta miatt kérhetik (az id. törv. szab. 16. §-a szerint) csak a leszármazó örökösök az özvegyi jog megszorítását, azonban az özvegy a férje hagyatékához tartozó javakból özvegyi jogon, tehát jogszerűen és jóhiszeműen szedett haszonvételek megtérítésére még akkor sem kötelezhető, ha ellene az örökösök haszonélvezeti jogának megszorítása és a hagyatéki vagyon kiadása iránt pert indítanak és abban nyertesek lesznek; továbbá, mert a nemes, illetve honorator mostoha özvegy anyja is benmaradhat férje hagyatékában és azt haszonélvezheti az özvegyi joga megszorításáig, miután ezeknek a haszonélvezeti joga nem különbözik az édes anyja jogától, és végül, mert a hagyatéki vagyon jövedelmének felét az alperes özvegyi nyugdíjával együtt a kir. Curia is elegendőnek találja az alperes illő eltartása költségének fedezésére. (Curia 1908. november 19. 4979. sz.)

*

15. Habár a kiskorú törvénytelen gyermek tartásdíja tekintetében az anyával gyámhatósági jóváhagyás nélkül kötött egyesség, miként azt a Curia már több ízben kimondotta, az 1877: XX. t.-cz. 113. és 114. §§-ainak rendelkezéseinél fogva érvénytelen, mégis az anyja, minthogy az az ő saját ténye, az egyesség kötelező erejét és hatályosságát saját személyében kétségbevonni nem jogosult és az sikeresen csak akkor támadható meg, ha e megtámadást az illetékes gyámhatóság a kiskorúak érdekében szükségesnek találván, eziránt a törvényszerű intézkedéseket megteszi. (Curia 1908. november 13. I. G. 151. sz.)

*

16. A megállapított tényállásból kitűnően, alperes az ellátást illetően felperessel közvetlen szerződési viszonyban nincsen, hanem felperes eltartására magát csak mint K. Ferencz örököse a végrendeleti intézkedések elfogadásával kötelezte s ekként azok között az ellátást illetően nem oly jogviszony, illetve kötelezettség forog fenn, mely csak személyesen teljesítendő és veendő igénybe. Tekintettel tehát arra, hogy K. Ferencz végrendeletében az ellátás minősége iránt intézkedés nem tétetett, úgy tekintettel arra, hogy a tényállás szerint felperesnek három kiskorú gyermeke van s ezek nem az alperes háztartásában nyernek ellátást, felperes nem kényszeríthető arra, hogy gyermekeitől mintegy elszakítva, egyedül alperes anyagi érdeke szempontjából attól, az eltartásnak természetben való kiszolgáltatásával megelégedjék, hanem annak pénzbeli egyenértékét követelni jogosult. (Curia 1908. november 13. I. G. 152. sz.)

*

17. A felebbezési bíróság a törvénytelen gyermek tartásdíja összegének megállapításánál nemcsak az e részben irányadó tényezőket, jelesül a gyermek valódi szükségletét, az anyja társadalmi állását és a nemző apa vagyoni viszonyait vette mérlegelésé tárgyává, hanem a tartásdíj összegének megállapításánál tekintetbe vette azt az indokbeli kijelentést is, hogy a törvénytelen gyermek tartásához az anyja is köteles hozzájárulni.

Az 1887: XX. t.-cz. 11. §-ának 2. bekezdése szerint az anyja köteles ugyan addig is, míg a tartási és nevelési kötelezettségre nézve a bíróságok határoznak, törvénytelen gyermekét tartani és nevelni, de épen ebből a törvénybeli rendelkezésből következik, hogy a törvénytelen gyermek tartása és nevelése elsősorban a nemző apát egészben terheli, az ezzel járó költség tehát a nemző apától egészben követelhető.

Minthogy ezek szerint a tartásdíj összegének megállapítása részben helytelen alapon történt, azért a felebbezési bíróság ítéletének ezt a részét feloldani kellett. (Curia 1908. november 11. I. G. 146. sz.)

*

18. A kir. Curia is elfogadta a másodbiróság abbeli ténymegállapítását, hogy felperes a pertárgya ingatlanokat az ellenében ruházta át Z. J. III-ad r. alperesre, hogy felperest haláláig ápolja és háztartását vezesse. Ez a szerződés az oszt. ptkv. 1173. §-a értelmében egészben ajándékozásnak nem tekinthető és a perbeli adatok szerint nem nyert bizonyítást az, hogy a III-ad rendű alperes terhére megállapított kikötmény kifejezetten bontó feltételként állapított meg. Minthogy azonban az említett kikötés természeténél fogva személyesen teljesítendő és a kedvezményezett, más szerződési megállapodás hiányában, nem kötelezhető arra, hogy ennek a kikötménynek teljesítését mástól vagy pénzürtékben elfogadja, mindebből jogszerűen következik az, hogy ez a kikötés

kifejezett megállapodás nélkül is oly bontó feltételnek tekintendő, hogy ennek nem teljesítése esetében feléled a kedvezményezettnek abbeli joga, hogy a kikötmény ellenében adott értéket visszakövetelje akkor, ha a feltétel nem teljesítése az arra kötelezett magatartására vezethető vissza; és minthogy a másodbiróságnak helyes tényállása szerint III-ad rendű alperes férjhez menve, felperes házat már a szerződés kötése utáni évben elhagyta, a gondozást abbahagyta és azt éveken keresztül nem teljesítette és most már változott személyes viszonyánál fogva nem is teljesítheti: az előadottak alapján helyesen járt el a másodbiróság, hogy a felperes és a III-ad rendű alperes közötti szerződés hatályát megszüntette, azért az ítéletét az összes alperesekre nézve ezekből és az abban felhozott, ezekkel nem ellenkező további indokokból helybenhagyni kellett. (Curia 1908. november 5. 1149. sz.)

*

19. A peres ingatlanok özv. B. P.-né az alperes anyai nagyanyja tulajdonát képezték, aki azokat 1875. jan. 31-iki ajándékozási szerződéssel felperes anyjára, J. A.-ra ruházta át, a szerződés szavai szerint a tartás és szolgálat teljesítése címén, valójában azonban avégből, hogy felperes anyja az átruházó nagyanya unokája, az alperes ágyasául szegődjék, mely ágyassági viszony tényleg létesült és J. A.-nének 1880-ban bekövetkezett haláláig tartott is. Ezt a tényállást az iratok s a tanúk vallomása igazolják, de az ágyassági viszony fennállását felperes is beismeri. Tekintettel arra, hogy az ingatlanok átruházása a jó erkölcsökbe ütköző ágyassági viszony létesítése és fentartása céljából történt, s hogy a pusztá telekkönyvi tulajdonjog mellett felperes anyja az ingatlanokat nem birtokolta, hanem a birtokban folytonosan alperes volt s van jelenleg is, s ekként az átruházás a birtokba vétellel fogamatba nem ment, hanem ezt 30 év eltelté után felperes, mint örökös, a jelen perrel kíséri meg; tekintettel arra, hogy felperes az ingatlanok pusztá telekkönyvi tulajdonához anyja után öröklés útján jutott, vele szemben tehát, mint egyetemleges jogutóddal szemben, alperes ugyanazokat a kifogásokat emelheti, melyeket anyja ellen az 1880-ban elhalt J. A.-né ellen emelhetett; végül tekintettel arra, hogy a jó erkölcsökbe ütköző jogügyletek birói úton nem érvényesíthetők, miből folyólag felperes az 1875. évi ajándékozási szerződésnek birtokbaadással leendő fogamatba vételét alperestől per útján nem követelheti: mindezeknél fogva az elsőbiróságnak a keresetet teljesen elutasító ítéletét kellett helybenhagyni. (Curia 1908. október 22. 2808. sz.)

*

20. Az a szerződési kikötés, melylyel a jelzálogul lekötött ingatlanok tulajdonosa magát arra kötelezte, hogy a kölcsönös-szegnek az ott meghatározott időpontoknál korábban való visszafizetése esetében, még ha a kölcsönadó előrebocsátandó fél éves

felmondás alapján a visszafizetést megengedné is, utóbbinak 30/0 kártalanítási díjat fog fizetni: nem kötbér, hanem bánatpénz kikötése. E százalékos kárpótlás megilleti a hitelezőt akkor is, ha az általa kölcsönadott összeg korábbi visszafizetését a jelzálogul szolgáló ingatlanoknak elárverezése idézte elő. (Budapesti kir. tábla 1908. június 25. G. 286. sz.)

*

21. A tényállásból kétségtelen, hogy alperesek telkeik javára a felperes ingatlanával szemben az általa megszüntetni kívánt telki szolgalmat megszerezték s így emellett a tényállás mellett vizsgálat tárgyát csak az képezi, vajjon a felperes mint a szolgáló telek vevője tekinthető-e olyan harmadik személynek, aki ingatlanát a telekkönyvben biztában szolgalmmentesen vette meg. Azonban valamely ingatlan felett gyakorolt szolgalmi jogot, ha az telekkönyvileg kitüntetve nincs is, türni tartozik az ingatlan vevője, ha a szolgalmi jog azon időben, midőn a vétel történt, tényleg és nyilvánosan gyakoroltatott és így a vevő annak létezéséről meggyőződhetett, már pedig a per adataiból minden kétséget kizáró módon megállapítható, hogy felperes a vétel idejében a szolgalmi jog létezéséről és gyakorlásáról meggyőződést szerezhetett magának. (Curia 1908. november 17. 1416. sz.)

*

22. Az elidegenítési és terhelési tilalom a törvényen alapuló közadók és azok természetével bíró és a magánjog keretén kívül eső követelésekkel, illetve tartozásokkal szemben hatálylallyal nem bír. (Curia 1908. november 6. 4007. sz.)

*

23. Budapest székesfőváros tanácsának az elsőbiróságnál felperes által 1907. évi 54388. p. sz. a. bemutatott hivatalos értesítése szerint Cs. J. és neje alperesek Budapesten, VII. ker., Bem-utcza 36. szám, félemelet 4. ajtó alatt laknak, tehát ismert tartózkodásúak és ennek ellenkezője bizonyítására a budapesti VII. ker. előljáróságnak a keresethez 4/2 alatt csatolt bizonyítványa, mely szerint a nevezett alperesek a budapesti VII. ker., Bem-utcza 32. számú házban bírt lakásukról 1904. évi márczius hó 27-én ismeretlen helyre költöztek, alkalmasnak elfogadható nem volt, mert Budapesten a kerületi előljáróságok hatásköre csak saját kerületeik területére terjedvén, azt a tényt, hogy valamely budapesti volt lakos ismeretlen tartózkodású, csak Budapest székesfőváros tanácsa bizonyíthatja. Minthogy ekként alperesek ismeretlen tartózkodásúak gyanánt hirdetményi idézés és ügygondnok útján, nem törvényszerűen idéztettek s ez az 1881: LIX. t.-cz. 39. §-nak f) pontjában említett alaki sérelem a kereset tárgyalására meg nem jelent alperesek ügyvesztésével végződött s hivatalból megvizsgált jelen perben hivatalból figyelembe veendő: ugyanazért az elsőbiróság ítéletét

az ennek hozatalát megelőző eljárással együtt, a keresetre hozott idéző végzésig bezárólag hivatalból megsemmisíteni kellett. (Curia 1908. november 19. 3042. sz.)

*

24. A váltó előlapján a kibocsátón és elfogadón kívül más személy megnevezve nem lévén, arra nézve kétség fenn nem foroghat, hogy a „saját“ szó a kibocsátóra vonatkozik, az pedig, hogy a rendelet szónál a rag ki nem tétetett — a saját szó értelmére befolyással nem bír, mivel hogyha nyervtanilag nem is egészen szabatosan, de mégis minden kétséget kizáró módon e szavakkal „saját rendeletre“ ki van fejezve az, hogy a kibocsátó önmagát nevezte meg rendelvényesül. (Curia 1908. október 28. 733. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

25. Az ill. díjjegyzék 95. tétele B) pontjának 3. jegyzete az ingatlan hagyatéokra vonatkozólag azt rendeli, hogy az ingatlanátruházási illeték kiszámításánál a hagyatékok terhelő adósságok, helyesebben a hagyatéki terhek az ingatlanok értékéből le nem vonhatók, úgy hogy a 95. tétel B) a), b), c) pontjában felsorolt örökösök és hagyományosok az 1·5⁰/₀, illetőleg 1·9⁰/₀-os illetéket az ingatlan teljes értéke után fizetik, a d) és e) pont alá eső oldalági rokonok és idegen örökösök, úgy hagyományosok pedig az 1·9⁰/₀-os illetéket ugyancsak az ingatlanoknak azon tehermentes részétől fizetik, mely után az örökösödési illeték is kiszabatott, a többi megterhelt értékre nézve azonban mint vevők 4·3⁰/₀ illetéket tartoznak fizetni. Abból a szempontból kiindulva, hogy oldalági rokonok vagy idegenek örökösödésénél az 1·9⁰/₀-os illeték csak az után a tiszta örökrész után követelhető, ami után az öröklési illeték is fizetendő, vita tárgyává tehető, hogy ha az ingatlan örököse nem hagyatéki terheket, hanem hagyományt tartozik kifizetni és ez a kifizetés az ingó örökrészben fedezetet nem talál, követelhető-e a hagyományok összege erejéig a 4·3⁰/₀-os illeték, mert az idézett jegyzet szövegének szószerint való alkalmazása mellett, ha a 4·3⁰/₀-os illeték mellőztetik, az ingatlan értékének egyrésze az ingatlanátruházási illeték alól teljesen kimarad, amennyiben a hagyományyal terhelt rész után az örökös az 5 vagy 10⁰/₀-os örökösödési illetéket nem fizetvén, az után az 1·9⁰/₀-os illeték nem követelhető. Ez alapon iratott elő panaszos alapítvány mint főörökös ellen az ingó hagyatékokban fedezetet nem találó hagyományok és hagyatéki terhek együttes maradékoszege után a 4·3⁰/₀-os vételi illeték.

A hivatkozott tétel 3. jegyzetének ez az értelmezése és alkalmazása azonban téves, mert az „ingatlanok tehermentes részértéke“

alatt nem az illető örökösöt terhelő, hanem a hagyatékok terhelő tételek, a németből helytelenül fordított magyar szöveg szerint, adósságok levonása után fenmaradó értéket kell érteni, a hagyományok pedig nem a hagyatékok, hanem az örökös örökrészét terhelik és mert az 1·9⁰/₀-os illeték fizetését a törvény nem az után a tehermentes részérték után rendeli, ami után az ingatlant átvevő örökös fizeti az örökösödési illetéket, hanem az után a tehermentes részérték után, ami után az örökösödési illeték is kiszabatott, vagyis ami után a kincstár örökösödési illetéket kap, már pedig a hagyományosok az ingatlan értékéből kihalított hagyományaik után ép úgy tartoznak örökösödési illetéket fizetni, mint maga a hagyományt kifizető örökös, ha tiszta örökrésze maradt.

A törvény ilykép való alkalmazásának helyességét megerősíti az illetéki szabályok idevonatkozó részének keletkezési története, mely amellet bizonyít, hogy a kincstár 4·3⁰/₀-os illetéket az oldalági rokonoktól és idegen örökösöktől is csak azután a részérték után igényelhet, amely érték után az ingatlan átruházási illetéken kívül más illetéket — a szóbanforgó esetben örökösödési illetéket — követelni jogosítva nincsen. Önként értendő, hogy ha az örökös örökösársának vagy az idegen az örökösnek nem a hagyatéki tömegből, hanem a saját vagyonából fizet ki olyan összeget, amely az illető törvény vagy végrendelet erejénél fogva meg nem illető ingatlanért nem végrendelet alapján fizettetik ki, vagyis amikor lényegében hagyományról szó sem lehet, nem ugyan a 95. tétel fent ismertetett jegyzetének, hanem az illetéki díjjegyzék 30. és 81. tételének rendelkezései alapján a visszterhes szerzésekre megállapított illeték fizetendő.

Minthogy azonban az itt szóbanforgó esetben a panaszos által kifizetendő összegek végrendeleten alapulnak, tehát valóságos hagyományok, az egyébként 4·3⁰/₀-kal érinthető hagyatéki teherösszegek pedig az ingóvagyonban találnak fedezetet, s így 4·3⁰/₀-os illetéknek az előadottak szerint sem egyik, sem másik ízben helye nincsen, minthogy továbbá 10⁰/₀-os örökösödési illeték alá eső tiszta örökrész panaszos javára nem maradt: — a panaszos helyt adni és panaszost az ingatlanok teljes 15,300 K értéke után 1·9⁰/₀-al 290 K 70 f. illeték megfizetésére kötelezve, annak esedékességét a haszonélvezeti jogra való tekintettel felfüggeszteni kellett, az utóbbit azért, mert a 4·3⁰/₀-os illeték mellőzésével elesik egyúttal az az akadály is, ami miatt a királyi pénzügyigazgatóság az esedékesség felfüggesztését megtagadta. (1629/908. sz.)

Közlemények.

Az 1908. év igazságügyi alkotásai sokat lendítettek a közel-múlt évek meddőségén. Az *erdélyi és a magyarországi birtokrendezés* tárgyában alkotott törvények (VII. és XXXIX. t.-cz.) valahára talán végét vetik majd a birtokrendezés körül észlelhető bajoknak és nemcsak a jelzáloghitel szempontjából érdemelnek figyelmet, hanem főleg azért, mert a rendezetlen viszonyok és a birtokrendezés nehézsége és költségessége a visszaéléseknek melegágyát vetették meg, az áldozat pedig, mint rendesen, a tudatlan, tájékozatlan, könnyen hívő és még könnyebben félrevezethető kis ember volt. Nagyjelentőségű a *büntető* és a *végrehajtási* novella megalkotása, (XXXVI. és XLI. t.-cz.) két oly törvényhozási mű, amelylyel a napi és szaksajtó bőven foglalkozott. Az annyit ócsárolt végrehajtási novellának az életben alkalmazása azoknak felfogását igazolja, akik elejétől fogva azon a véleményen voltak, hogy ez a reform nem fog a kis ember hitelének képzelt megrendítésére vezetni. Sok visszaélést fog megszüntetni a *kereskedelmi üzlet átruházásáról* szóló törvény, amely most van szentesítés alatt és európai jelentőségű az ugyancsak szentesítését váró *csekk-törvény*, amelyet annyi nagy államot megelőzően tudtunk utat törően megalkotni. Bizonyos, hogy míg egyfelől ez a törvény idővel gyökeresen át fogja alakítani pénz- és hitelviszonyainkat, addig másfelől a nálunk szerzett tapasztalatok döntő hatásúak lesznek a kérdésnek másutt megoldására.

*

Statistika. 1907. év végén a kir. közjegyzőségek száma 298, a kir. közjegyzők száma 293, a betöltetlen állások száma 5 volt. 1908. év folyamán szerveztetett új állás 4 (Szerencs, Facset, Ilosva és Mezőcsát), megürült elhalálozás folytán 8, lemondás által 1, elmozdítás folytán 1 és áthelyezés útján 3, összesen betöltendő volt tehát 22 közjegyzőség. Kineveztetett 11 közjegyző, és pedig közjegyzőhelyettes 4 (Gyergyó-Szt.-Miklós, Naszód, Facset és Szászrégen), ügyvéd 7, ezek közül 2 országgyűlési képviselő (Marosvásárhely, Szigetvár, Szerencs, Tokaj, Karczag, Lugos és Szt.-Gothárd), áthelyeztetett 3 közjegyző (Bethlen, Deés és Nagyszőlős), maradt betöltetlen állás 8 (Szeghalom, Ilosva, Szarvas, Körmend,

Szilágycseh, Szamosujvár, Mezőcsát és Budapest II.); 1908. év végén tehát a közjegyzőségek száma 302, a kir. közjegyzők száma 294 volt.

*

Bécsben elhalt magyar állampolgár ingó hagyatéka után az alsó-ausztriai orsz. iskola-alap részére előírt járulék — a cs. kir. osztrák pénzügyministeriumnak 1908. február 3-án 81566. sz. a. kelt határozata szerint — semmi esetben nem követelhető, mert a birodalmi gyűlésben képviselt királyságok és országok egyfelől és a magyar szent korona országai között másfelől az 1854. augusztus 9-én kelt csász. pátens 23. §-a, illetve az 1894: XVI. t.-cz. 8. és 107. §-ai értelmében fennálló viszonyosságnál fogva az Ausztriában elhalt magyar állampolgár ingó hagyatékának tárgyalása a magyar bíróság hatáskörébe tartozik és így ha a hivatkozott pátens 24. §-a értelmében az érdekeltek kérelmére és a kibocsátott hirdetmény eredménytelensége folytán az osztrák bíróság tárgyalja is a hagyatékot, ez a körülmény annak rendes illetékességét, mely az 1905. decz. 17-ki törvény 1. §-a értelmében az orsz. iskola-alaphoz való járulék követelhetésének előfeltételét képezi, nem állapítja meg a külföldi bíróság illetékességét, dacára az attól való kivételes eltérésnek, elvileg érintetlenül hagyja.

*

A szaklap politizálhat-e? A m. kir. Curia egy concret eset alkalmából kimondotta, hogy: Magábanvéve az a tény, hogy valamely közlemény szaklapban jelenik meg, annak tartalmára és értelmére befolyást nem gyakorolhatván, ez még egyáltalában nem zárja ki azt, hogy a közlemény politikai tárgyak körül foroghat s e tekintetben egyedüli irányt adó a közlemény belső tartalma és vonatkozása. Ha tehát megvan az a kellék, amely a közleménynek politikai jellegét megadja, t. i. az, hogy az állam törvényhozási, közigazgatási ügyeivel vagy az állami célok megvalósításának módjával nem elméleti s nem tudományos, hanem gyakorlati szempontból foglalkozik, úgy a lapnak minőségére való tekintet nélkül, a cikk a sajtótörvény szempontjából politikai tárgy körül forog. De nem változtat a közlemény minőségén az a körülmény sem, hogy az ilyen tárgyú cikkek egy bizonyos, az élethivatás és foglalkozás szerint kialakult embercsoport érdekeit szolgálják, mert a társadalmi vagy osztályérdekek kielégítésének módja rendszerint az állam törvényhozási teendőivel szoros kapcsolatban van

és ezzel összefüggésben tárgyalható. Minthogy pedig a szóbanforgó s a címfelirat szerint a vasuti alkalmazottak érdekeit előmozdító lapban megjelent cikkek nem pusztán politikai események érintéséből indulnak ki s a kormánynak vasuti politikáját nem elméleti szempontból tárgyalják, hanem a felmerült politikai fordulatokat a vasuti alkalmazottak viszonyaira vonatkozóan is, de általános politikai szempontból is fejtegetik s a törvényhozási feladatokat élénk színben ecsetelik: nem tévedett a kir. ítélőtábla, midőn arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy a közlemények „politikai tárgy körül forgók.“

*

Új királyi közjegyzőség. Az igazságügyminister a miskolczi királyi törvényszék kerületéhez tartozó mezőcsáti királyi járásbiróság területére Mezőcsát székhelylyel külön királyi közjegyzőséget rendszeresített, mely a kassai kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. E rendszeresítés következtében a mezőkövesdi királyi közjegyzőség hatásköre a rendelet hatálybalépte napjától, azaz április elsejétől kezdve a mezőkövesdi királyi járásbiróság területére szorítkozik.

*

A temesvári kir. közjegyzői kamara mult évi november hó 15-én tartotta meg *Plausich Mátyás* kir. tanácsos, temesvári kir. közjegyző elnökle mellett évi rendes közgyűlését. A kamara elhatározta, hogy felterjesztést intéz a m. kir. igazságügyministerhez aziránt, hogy a közjegyzők birói megbízásokban részesüljenek, különösen a telekkönyvi hatóság székhelyén tartandó árverések bizassanak reájuk, melyek ugyanis az 1881: LX. t.-cz. 154. § 2-ik bek. értelmében nem a birósági végrehajtónak, hanem figyelembe véve az 1886. évi VII. t.-cz. 36. §-át és az ennek végrehajtása tárgyában hozott 12,881/86. számú ministeri rendelet IV. fejezetét, rendszerint csakis kir. közjegyzőre bízhatók. A megejtett választásokon megválasztottak: elnöknek *Plausich Mátyás* kir. tanácsos, temesvári kir. közjegyző, kamarai rendes tagoknak: *Simonsich Géza* kir. tanácsos nagyszentmiklósi, dr. *Telbisz Imre* temesvári, *Szathmáry Lajos* vingai és *Susich Károly* karánsebesi, kamarai póttagoknak: dr. *Kikindai Győző* nagyikindai és *Buocz Béla* verseczi kir. közjegyzők.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó-
Egész évre . . 10 kor.	DR. CHARMANT OSZKÁR	==== hivatal ====
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közjegyző.	Budapest, Andrásy-út 9.
	Főmunkatárs:	
	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	
	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. Törvénykezési szemle. — Az ingatlanárverések új szabályai. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

Törvénykezési szemle.

A kassai kir. ítélőtábla két határozata.

I.

Csonka Ferencz és neje szül. Babincsák Anna a telekkönyvi hatósághoz egy községi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényt adnak be, amelyben tényleges birtoklás alapján helyszini eljárás előrebocsátása mellett tulajdonjoguk bejegyzését kérik; előadják, hogy bizonyos ingatlanokat megvettek, másokat pedig örököltek, kérik tehát vétel czimén a tulajdonjog bejegyzését. A telekkönyvi hatóság a 24366/I. M. 893. szám alatt kelt igazságügyministeri rendeletben előírt eljárást az 1886. évi XXIX. törv.-cikk 16. és 17. szakasza alapján elrendeli.

A bíróság kiküldöttje által a helyszinén felvett jegyzőkönyvben a folyamodó felek azt adták elő, hogy bizonyos ingatlan részjutalékokat részben a telekkönyvi tulajdonostól, részben az egyik elhalt telekkönyvi tulajdonos örököseitől három évet meghaladó idő előtt megvettek és ezen ingatlanokat évek óta bírják; — azonkívül előadták, hogy egy másik időközben szintén elhalt telekkönyvi tulajdonos után maradt ingatlanrészt örökösödési osztály czimén bírják; — kérik tehát, hogy úgy az elhalt telekkönyvi